

sin Troesbekjendelse beroves Afgang til den fulde Nydelse af borgerlige og politiske Rettigheder eller unddrage sig Opfyldelsen af nogen almindelig Borgerpligt"; men det er en almindelig Borgerpligt at værne om Fædrelandet, og Ingen kan unddrage sig den paa Grund af sin Troesbekjendelse. Deri ligger jo klart, at Grundloven udtaler, at dette ikke har noget med Troesbekjendelsen eller andre kirkelige Spørgsmaal at gøre; det er en almindelig Borgerpligt, som Ingen kan unddrage sig, hvorledes end hans kirkelige og religiøse Tilstand eller Standpunkt er. Det ærede Medlem kom dernæst, da han nærmere skulde forklare, hvorledes han meente, at hans Vædringsforslag, hvori der tales om, at Folkekirken skal høres, maatte forståes, saafremt det blev vedtaget, til at sige, at dersom man ikke snart fik en Repræsentation for Folkekirken — og derom tillod jeg mig at bemærke, at det vist havde lange Udsigter dermed, at det neppes skete saa snart — kunde maaffee den nuværende Kirkecommission ansee sig berettiget til paa Folkekirken Begne at udtale en Mening om Sagen. Jeg troer imidlertid, at man ikke her skal spørge om, hvad Kirkecommissionen kunde „ansee sig til berettiget til“, men om, hvad den er berettiget til, og da siger jeg: Kirkecommissionen er ikke berettiget til at udgive sine Endstillinger for at være Folkekirken Mening; det har den ikke mindste Ret til, selv om den virkelig kom til at mene dette — hvad jeg nu slet ikke troer, at den vil komme til. Dernæst meente det ærede Medlem ogsaa, at maaffee Landemoderne, som de nu ere eller omdannede, kunde troe sig berettigede til at udtale en Mening herom. Ogsaa der siger jeg: det kommer slet ikke an paa, hvad de troe sig berettigede til, men paa, hvad Folkekirken vil anerkjende som en Stemme, der bliver afgiven paa dens Begne. Jeg troer endelig heller ikke, at man vil komme til at sige, at vore Biskopper og Præster kunne afgive en berettiget Stemme, som Folkekirken skal anerkjende som sin. Altsaa jeg kan ikke paa nogen Maade indsee, at vi kunne komme igjennem ved Hjælp af dette Vædringsforslag. — Der har været talt om Hærløven, og man har

henviist til mine Ytringer om dennes Bestemmelser, som om jeg i mit sidste Foredrag havde villet gjentagende hævde den Mening, som jeg udtalte i forrige Session, nemlig, at dersom Værnepligtsloven, som her foreligger, ikke udkommer, maatte Geistligheden dog efter den nugældende Hærløve antages at skulle opfylde sin Værnepligt. Dertil maa jeg imidlertid svare, at jeg ikke idag har hævdet dette, ikke fordi jeg skulde have opgivet min Mening, men fordi jeg gennem Forhandlingerne i forrige Session blev overbevist om, at jeg ikke kunde sætte min Mening i saa Henseende igjennem, saa at det vilde være unyttigt at stifte den frem igjen. Det, som jeg derimod idag har henviist til, er den almindelige Grund sætning, hvorpaa Hærløven hviler. Dennes § 7 siger nemlig: „Med den i Værnepligtsloven fastsatte Alder udskrives aarlig alt det i Vægdsrullerne optagne Mandskab, der findes tjenestedygtigt til den egentlige Krigstjeneste eller som Militairarbeidere.“ Dette er jo en ganske almindelig Bestemmelse, og derfor siger jeg, at man, naar man vil hævde den deri udtalte Grund sætning gennem den her foreliggende Værnepligtslov, ikke maa give den Geistlige nogen særegen, undtagen Stilling; thi, saa gaaer man imod den i Hærløven ganske almindelig udtalte Grund sætning. — Jeg skal endnu blot sige nogle Ord med Hensyn til, hvad der blev anført af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgfreds (Rimestad). Han meente, at man ikke kunde gøre Regning paa at sætte saadanne „extreme“ Forslag igjennem som det, der her er stillet af flere Medlemmer, til hvilke jeg hører. Mig forekommer det imidlertid, at det, hvorpaa det kommer an, ikke er, om man kalder et Forslag ekstremt eller ikke ekstremt; men det, hvorpaa det berøer, om et Forslag er antageligt, er, om Forslaget kan siges at hvile paa et Princip, og det troer jeg, at vort Forslag gjør. Et andet Spørgsmaal er det, om man senere af andre Grunde, som man anseer for at have overveiende Betydning, vil afvige fra Principet; det er da Noget, man føler sig nødt til paa Grund af udenfor liggende Omstændigheder. Da vort Forslag støtter sig paa et reent Princip, maa man ikke kalde det ex-